

Huisvestingsstrategie Asiel en Migratie

	Inleiding	3
Hoofdstuk 1:	Samenvatting	3
Hoofdstuk 2:	Algemeen handelingskader	5
Hoofdstuk 3:	Opgave opvang Asiel regulier	6
Hoofdstuk 4:	Advies opgave opvang Asiel regulier	7
Hoofdstuk 5:	Opgave opvang Asiel AMV	9
Hoofdstuk 6:	Advies opgave opvang Asiel AMV	11
Hoofdstuk 7:	Opgave opvang Oekraïense ontheemden	12
Hoofdstuk 8:	Advies opgave opvang Oekraïense ontheemden	14
Hoofdstuk 9:	Opgave huisvesten statushouders	16
Hoofdstuk 10:	Advies opgave huisvesten statushouders	18
Hoofdstuk 11:	Schets mogelijk opvanglandschap gemeente Heerenveen	20

Inleiding

Heerenveen is een gemeente waar iedereen zich welkom en thuis voelt, met de kans om zich te ontwikkelen. Daarom bieden we nieuwkomers passende huisvesting, ondersteuning en begeleiding, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan onze samenleving.

De gemeente Heerenveen heeft zich altijd ruimhartig en menselijk opgesteld voor mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld. Iedereen verdient een dak boven zijn hoofd en een zo stabiel en permanent mogelijke opvang en ondersteuning en begeleiding. Geen luxe, maar wel duurzame en fatsoenlijke plekken en ondersteuning voor wie het nodig heeft. We kunnen zo nieuwkomers direct betrekken bij onze samenleving.

Deze notitie is bedoeld om invulling te geven aan het verzoek van het college van 1 april 2025 om integrale verbanden te leggen tussen de verschillende opgaven die we hebben voor de opvang en huisvesting van de doelgroepen betrokken bij asiel en migratie.

Het gaat concreet om de doelgroepen:

- Asiel regulier;
- Asiel Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna:AMV);
- Oekraïense ontheemden;
- Statushouders.

Het is ook bedoeld om inzichtelijk te maken welke andere aanvullende huisvestingsmogelijkheden er zijn naast de gebruikelijke huisvesting door woningcorporaties bijvoorbeeld zogenaamde flexwoningen. Het stuk adviseert hoe aan de wettelijke opgaven zou kunnen worden voldaan en hoe een Heerenveens opvanglandschap er vervolgens zou uitzien. Daarbij is het goed om op te merken dat het een breed vraagstuk is en de opgave als gevolg van nieuw en/of gewijzigd rijksbeleid sterk kan veranderen. Dat vraagt om maximale flexibiliteit. De huisvesting van de doelgroepen asiel en migratie wordt in samenhang bekeken met de huisvesting van andere "reguliere" doelgroepen zoals jongeren en starters.

In hoofdstuk 1 zijn de adviezen samengevat.

In hoofdstuk 2 is met een aantal uitgangspunten een algemeen handelingskader opgesteld.

In de hoofdstukken 3 t/m 10 is per doelgroep de al dan niet wettelijke opgave voor opvang of huisvesting opgenomen en de score van de gemeente Heerenveen op dit moment. Daarnaast zijn kort de risico's benoemd als een wettelijke opgave niet zal worden behaald.

Elk hoofdstuk sluit af met het advies over de opvang van de betreffende doelgroep en worden belangrijke ontwikkelingen geschetst.

In hoofdstuk 11 wordt op grond van de adviezen een beknopte schets van een mogelijk Heerenveens opvanglandschap gegeven.

Hoofdstuk 1: Samenvatting adviezen

1.1 Regulier Asiel

Gezien de verwachte blijvende opvangbehoefte en een daarmee samenhangende wettelijke reguliere asielopvang opgave na het bekend worden van de nieuwe indicatieve capaciteitsraming van het ministerie, verwacht rond 1 februari 2026, de situatie opnieuw te beoordelen.

1.2 Asiel AMV

Geadviseerd wordt om samen met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (*hierna: COA*) in te zetten op de ontwikkeling van een zogenaamde Procesopvanglocatie (*hierna: POA*) met 50 opvangplekken voor minderjarige vreemdelingen (*hierna: Asiel AMV*). En uiterlijk voor de zomer van 2026 via het college te besluiten welke locatie het meest geschikt is om vervolgens een intentieovereenkomst aan te gaan met het COA voor de gekozen locatie.

1.3 Opvang Oekraïense ontheemden

Geadviseerd wordt om circa 100 extra (t.o.v. aantal van het huidige aantal van 314 opvangplekken) opvangplekken te realiseren voor Oekraïense ontheemden. De gemeente Heerenveen vangt daarmee in totaal 414 Oekraïense ontheemden op. De gemeente geeft met het realiseren van de extra opvangplekken gehoor aan de dringende oproep van de minister om meer opvangplekken te realiseren en geeft daarmee tevens, via uitruil met asielopgave, deels invulling aan de puzzel van Fryslân.

Geadviseerd wordt om te onderzoeken of uitbreiding voor wat betreft locatie en pand mogelijk is al dan niet in combinatie met asiel AMV-opvang.

En uiterlijk eind van dit jaar een besluit te nemen over verdere realisatie.

Geadviseerd wordt de HUB (noodopvang ontheemden Oekraïne) te continueren en in bovengenoemd onderzoek tevens te onderzoeken of de HUB op een andere locatie gesitueerd kan worden dan de huidige locatie. Wellicht dat de HUB gekoppeld kan worden aan de locatie voor de extra op te vangen Oekraïense ontheemden. Verhuizing van de HUB naar een andere locatie zou door betere inrichting en meer separate situering tot afname van dynamiek op de huidige locatie kunnen leiden.

1.4 Huisvesting statushouders

Geadviseerd wordt in Q1 van 2026 een haalbaarheidsonderzoek, met inbegrip van ruimtelijke, sociale en financiële aspecten, te starten naar de ontwikkeling van doorstroomlocaties voor de huisvesting van:

-tenminste 3 grote statushouders gezinnen in woningen uit particulier huurwoningaanbod;

-40 alleenstaande of alleengaande statushouders (inclusief NIDOS-vervolghuisvesting 18+).

In het onderzoek nadrukkelijk de door de VNG voor de oprichting van doorstroomlocaties afgegeven waarschuwing (alinea 10.2) te betrekken.

1.5 Uitbreidingsmogelijkheden huisvesting

Geadviseerd wordt om in Q1 van 2026 een haalbaarheidsonderzoek te starten naar de inzet van (flex)woningen voor diverse doelgroepen, waaronder statushouders, Oekraïense ontheemden, jongeren en spoedzoekers, en de resultaten ervan uiterlijk eind Q1 van 2026 te bespreken in het college.

1.6 Opgave beoogde opvangplekken totaal

Doelgroep	Aantal opvangplekken
Regulier Asiel	0
Asiel AMV	50
Oekraïense ontheemden	414
Statushouders	40 + 3 grote gezinnen*

* grote gezinnen = 6 tot 11 (en meer) gezinsleden.

Hoofdstuk 2: Algemeen handelingskader

Het is van belang om een algemeen handelingskader af te spreken met uitgangspunten geldend voor de uitvoering van de opgaven die de gemeente heeft op het gebied van huisvesting van de doelgroepen betrokken bij asiel en migratie. Het onderstaande is daarbij in ieder geval van belang:

- Heerenveen is een gemeente waar iedereen zich welkom en thuis voelt, met de kans om zich te ontwikkelen. Daarom bieden we nieuwkomers passende huisvesting, ondersteuning en begeleiding, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan onze samenleving (*uit het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026*);

Kwalitatief:

- We stellen de nieuwkomers zoveel mogelijk in staat om een reguliere huishouding (privacy, geen luxe, niet te sober) te voeren met eigen regie en een hoge zelfredzaamheid;
- Daar waar definitieve huisvesting nog niet mogelijk is bieden we een passend tijdelijk alternatief zoveel mogelijk vooraf met perspectief op definitief;
- We ontwikkelen huisvesting met zoveel mogelijk flexibiliteit om steeds passende woonruimte te kunnen bieden aan een veranderende samenstelling populatie aan statushouders en Oekraïense ontheemden (gezinnen/grote gezinnen/alleengaanden/alleenstaanden);

Opgave:

- We voeren tenminste de wettelijke lokale taakstellingen uit en dragen zo bij aan de regionale taakstellingen en inspanningsverplichtingen;
- Waar de wettelijke lokale taakstelling voor bepaalde groepen (nog) niet uitgevoerd kan worden nemen we op basis van de hierna genoemde visie uit solidariteit onze verantwoordelijkheid en doen we meer voor andere doelgroepen;
- We helpen mee met het leggen van de puzzel van Fryslân en geven daarmee invulling aan de visie van de Friese gemeenten. Uit de visie: "*De (duurzame) opvang en huisvesting in Fryslân van alle doelgroepen (asielzoekers, ontheemden uit Oekraïne, en statushouders) is en blijft een gezamenlijke opgave. Om die te realiseren is bestuurlijk eigenaarschap en solidariteit een voorwaarde. Wij dragen voor alle bovengenoemde groepen, als Fryske gemeenten gezamenlijk zorg voor opvang, huisvesting en deelname aan de mienskip*";
- We gaan uit van de huidige wet- en regelgeving;
- Daarbij houden we rekening met (contouren van) mogelijk veranderend beleid en de veranderende (financiële) landelijke en regionale omstandigheden;
- We handelen naar onze maatschappelijke verantwoordelijkheid in het besef dat het gaat om mensen;

Organisatorisch:

- We brengen de eventueel benodigde extra gemeentelijke uitvoeringscapaciteit voor de (extra) opgaven in beeld;
- We wegen de ervaringen en expertise met de huidige opvang (regulier en HUB) van Oekraïense ontheemden en vluchtelingen mee;
- We hanteren het uitgangspunt dat de financiële middelen van het rijk, aangevuld met een eigen bijdrage van de doelgroepen, voldoende moet zijn voor alle kosten die voortvloeien uit de opvang, huisvesting, participatie en integratie van de doelgroepen;
- We maken maximaal gebruik van financiële ondersteuning door en advies van het Rijk, expliciet voor het realiseren van doorstroomlocaties en flexwoningen door Expertteam Woningbouw en de Versnellingskamers Flexwonen;
- We zetten maximaal in op huisvesting van de doelgroepen. We willen verscherpt toezicht en/of in de plaatstreding in het kader van Interbestuurlijk toezicht daarmee voorkomen;
- We kiezen voor een integrale benadering voor alle doelgroepen en daar waar het kan zetten we (financiële) middelen maximaal integraal in;
- We streven ernaar om verdringing van de woningmarkt door individuele doelgroepen te voorkomen en zoeken daarvoor o.a. naar aanvullende (tijdelijke) huisvesting voor een mix aan doelgroepen;
- We zijn ons bewust van wat bepaalde keuzes vragen van de samenleving en de diverse strategische partners en zijn overtuigd dat participatie zal leiden tot beter gedragen keuzes.

Hoofdstuk 3: Opgave opvang Asiel regulier

3.1 Omschrijving Asiel Regulier.

Asielzoekers zijn vluchtelingen die zijn of haar land van herkomst ontvlucht zijn vanwege vrees voor vervolging. Bijvoorbeeld door: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging, oorlog of het behoren tot een bepaalde sociale groep. In Nederland moet een vluchteling zich melden in een 'aanmeldcentrum', zoals Ter Apel. Van alle asielzoekers die tussen 2014 en 2022 in de asielopvang van het COA zijn ingestroomd, heeft gemiddeld 76 procent na twaalf maanden een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd. Asielzoekers wachten het besluit op de asielprocedure af in een Asielzoekerscentrum (*hierna: AZC*).

3.2 Wettelijke taak gemeente.

De gemeente Heerenveen heeft op het gebied van de asiel opvang een wettelijke verplichting op grond van de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (informeel en hierna: Spreidingswet)* om het op basis van het verdeelbesluit aan Heerenveen toegewezen aantal asiel opvangplekken te realiseren. Het college van B&W is op grond van de Spreidingswet bevoegd tot het nemen van het besluit tot realisatie van een asiel opvanglocatie.

3.3 Opgave volgens het verdeelbesluit en huidige opvang

Heerenveen	Indicatieve capaciteitsraming 2024 (d.d. 31 januari 2024)	Verdeelbesluit 2024 (d.d.20 december 2024)	Verdeelbesluit 2026 (d.d. p.m. december 2026)
Aantal opvangplekken opgave	250 *1	0	Onbekend
Huidige aantal opvangplekken		0	

*1 = exclusief opvangplekken Asiel AMV, zie hoofdstuk 5.

3.4 Risico niet voldoen aan wettelijke opgave.

Na bekendmaking van het verdeelbesluit heeft de gemeente 6 maanden de tijd om een locatie ter beschikking te stellen voor de opvang van het aantal per verdeelbesluit aan een gemeente gevraagde opvangplekken. Het toezicht is belegd bij de Minister van Justitie & Veiligheid. Dit interbestuurlijk toezicht richt zich op de gemeenten waar op grond van het verdeelbesluit van december 2024 opvangplekken moeten komen. In de provincie Fryslân is per provinciaal verslag aan de minister aangegeven dat er op dat moment voor de cyclus van het verdeelbesluit 2024 binnen de provincie voldoende (kansrijk te realiseren) asielopvangplekken waren. Voor een deel overigens bestaande uit noodopvangplekken die moeten worden vervangen door duurzame plekken. Het realiseren van de 277 per capaciteitsraming (begin 2024) aan de gemeente Heerenveen gevraagde asielopvangplekken werd op dat moment als niet-kansrijk geacht. Het aantal te realiseren asielopvangplekken is per verdeelbesluit van 2024 voor Heerenveen derhalve op nul uitgekomen.

Hoofdstuk 4: Advies opgave opvang Asiel regulier

Heerenveen	Indicatieve capaciteitsraming 2024	Verdeelbesluit 2024	Indicatieve capaciteitsraming 2026
Aantal opvangplaatsen opgave	250	0	Verwacht vóór 1 februari 2026
Huidige aantal opvangplaatsen	0	0	

4.1. Overwegingen en advies/gedachtenrichting opgave opvang Asiel regulier.

In 2022 heeft het COA de gemeente Heerenveen verzocht mee te werken aan het realiseren van een permanent AZC. Het COA streeft naar het realiseren van een stabiele opvangportefeuille bij voorkeur in de grote kernen van Friesland. Het COA geeft aan dat er alleen een stabiel opvanglandschap is te realiseren met duurzame locaties en afgestapt wordt van noodopvang. Het verzoek aan de gemeente Heerenveen van 2022 is daarop gebaseerd en het COA geeft aan daaraan graag te willen vasthouden. Het COA geeft aan deze opvangcapaciteit nodig te hebben om aan de aantallen uit de Spreidingswet te kunnen blijven voldoen.

Op 20 april 2023 heeft de gemeenteraad het besluit genomen in principe mee te willen werken aan de opvang van asielzoekers. De gemeente Heerenveen heeft zich altijd ruimhartig en menselijk opgesteld voor mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld.

Iedereen verdient een dak boven zijn hoofd en een zo stabiel en permanent mogelijke opvang. Geen luxe maar wel duurzame en fatsoenlijke plekken. In februari 2024 gaf de gemeenteraad opdracht aan het college om te onderzoeken of twee of meerdere kleine opvanglocaties in de gemeente ook haalbaar zijn. Het college van B&W legde twee locaties in de kern Heerenveen voor aan de gemeenteraad: Noordoost en Skoatterwâld. Op 30 januari 2025 heeft de gemeenteraad besloten geen kleinschalige opvang van vluchtelingen te realiseren op de voorgestelde locaties Heerenveen Noordoost en Skoatterwâld. Het aantal gerealiseerde of op dit moment in voorbereiding zijnde opvangplekken is derhalve nul.

4.1.1 De instroomverwachtingen voor 2025 en 2026 zijn naar beneden bijgesteld.

Het prognosemodel laat voor 2025 een totale asielinstroom zien van circa 40.000 tot 55.300. Voor 2026 ligt de bandbreedte tussen de 39.000 en 67.100. Ondanks deze lagere instroomverwachting blijft de migratieketen de komende jaren onder druk staan. De minister neemt eens in de twee jaren vóór 1 december van het kalenderjaar een verdeelbesluit per provincie. In dit besluit worden de benodigde opvangplaatsen per provincie zoals bepaald in de indicatieve verdeling die vóór 1 februari van datzelfde kalenderjaar bekend is gemaakt, verdeeld over de in het besluit aangewezen gemeenten. Bij het maken van de verdeelbesluiten heeft de minister zich gebaseerd op de verslagen van de commissarissen van de Koning. Daarnaast heeft de minister, zoals de wet voorschrijft, rekening gehouden met een aantal factoren:

Een zo evenwichtig mogelijke verdeling over het grondgebied van Nederland, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met:

- met de SES- ▪ WOA-score (sociaaleconomische score van een gemeente) op gemeenteniveau;
- de duur en omvang van eerder geboden asielopvang en de aanwezigheid van bijzondere opvangmodaliteiten binnen de gemeenten;
- en de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het verdeelbesluit.

Op basis van de prognose en hierboven genoemde factoren is de verwachting dat de gemeente Heerenveen bij een nieuwe wettelijke asielopgave verdeling (voor 1 februari 2026 indicatieve verdeling/ verdeelbesluit voor 31 december 2026) nu wel een asielopvang opgave zal worden opgelegd. Op basis van de eerder indicatieve verdeling (SES-WOA-score op gemeenteniveau) is de verwachting dat dit voor de gemeente Heerenveen zou kunnen gaan om een aantal van minimaal 227 indien de 50 Asiel AMV opvangplekken zijn gerealiseerd. Uit eerdere navraag bij het COA blijkt dat op grond van de prognoses en het creëren van een stabiel opvanglandschap het eerder door het COA aan de gemeente Heerenveen gedane verzoek om mee te werken aan het realiseren van een asielopvang locatie in stand blijft.

4.1.2. Bestuurlijk eigenaarschap en solidariteit

De gemeente Heerenveen heeft aan de Provinciale regie tafel (*hierna: PRT*) ingestemd met de Friese visie m.b.t. de (duurzame) opvang en huisvesting in Fryslân van alle doelgroepen (asielzoekers, ontheemden uit Oekraïne, en statushouders). Daarmee is uitgesproken dat de opgave op het gebied van opvang en huisvesting een gezamenlijke opgave is en blijft. Allen dragen voor alle bovengenoemde groepen, als Friese gemeenten gezamenlijk, zorg voor opvang, huisvesting en deelname aan de mienskip. Uitgesproken is dat dat te realiseren is onder voorwaarde van bestuurlijk eigenaarschap en solidariteit.

Uit informatie verkregen van de PRT-werkgroep blijkt dat in Q2 van 2026 het aantal opvangplekken in de provincie Fryslân mogelijk onvoldoende zal zijn. Het is de verwachting dat nadrukkelijk naar een bijdrage van Heerenveen gekeken gaat worden. Bestuurlijke solidariteit en gezamenlijk eigenaarschap bij de asielopvang opgave is in onze regio een groot goed maar zal zeker ook grenzen kennen. Onvoldoende inspanning tot een bijdrage aan de gezamenlijke opgave zou imago schade kunnen opleveren.

Advies

Op dit moment is er geen wettelijke opgave voor Heerenveen om regulier asiel opvangplekken te realiseren. Echter, gezien de blijvende opvangbehoefte, en het in het tweede kwartaal van 2026 mogelijk te verwachten tekort aan opvangplaatsen in Fryslân, is het van belang om na het bekend worden van de nieuwe capaciteitsraming van het Ministerie van Asiel en Migratie, verwacht vóór 1 februari 2026, de situatie opnieuw te beoordelen.

Hoofdstuk 5: Opgave opvang Asiel AMV

5.1 Omschrijving Asiel AMV-ers.

Asiel AMV-ers zijn alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Deze jongeren zijn zonder ouders en begeleiding naar Nederland gekomen. Deze jongeren worden opgevangen in kleinschalige opvanglocaties waar ze intensief begeleid worden bij de ontwikkeling naar volwassenheid. Door het grote tekort aan opvangplekken worden veel jongeren nu noodgedwongen opgevangen in noodopvang.

5.2 Wettelijk taak gemeente.

Heerenveen heeft op het gebied van de Asiel AMV opvang een wettelijke verplichting op grond van de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (informeel: Spreidingswet)* om het op basis van verdeelbesluit 2024 aan Heerenveen toegewezen aantal aan Asiel AMV opvangplekken te realiseren. Asiel-AMV-ers vallen onder de verantwoordelijkheid van het COA. Dit is een andere doelgroep dan de 24 AMV-ers met een verblijfsstatus die sinds 2022 aan de Hiddingastraat in Heerenveen worden opgevangen. Zij vallen onder de verantwoordelijkheid van het NIDOS en vallen niet onder de Spreidingswet.

Het college van B&W heeft op grond van de Spreidingswet de bevoegdheid het besluit te nemen tot realisatie van een Asiel AMV opvanglocatie.

5.3 Opgave aantal volgens verdeelbesluit en huidige opvang zie onderstaande tabel:

Heerenveen	Indicatieve capaciteitsraming 2024	Verdeelbesluit 2024	herverdeling 2025 (zie alinea 5.5)
Aantal opvangplaatsen opgave	23	27	38
Huidige aantal opvangplaatsen		0	

Opmerking: de 24 NIDOS-amv-ers vallen buiten het verdeelbesluit en tellen hier dus niet mee.

5.4 Extra wettelijke opgave.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft o.a. bij de minister bezwaar gemaakt tegen de aan haar toegewezen te realiseren opvangplekken in het verdeelbesluit van 2024. Door een misverstand is voor deze gemeente een aantal van 33 AMV-ers per provinciaalverslag in het verdeelbesluit opgenomen. Het ministerie heeft laten weten dat zij het bezwaar gegrond heeft verklaard. Het ministerie heeft naar aanleiding hiervan een herverdeling van het aantal realiseren Asiel AMV opvangplekken gemaakt. Uit de herverdeling blijkt dat de gemeente Heerenveen in totaal 38 opvangplekken moet realiseren. Uit navraag op 28 augustus jongstleden blijkt dat minimaal 1 en mogelijk twee gemeenten een zienswijze zullen indienen tegen de herverdeling. Dat zou uiteindelijk wederom kunnen leiden tot een herverdeling en enkele extra door ons te realiseren Asiel AMV opvangplekken. Het indienen van een zienswijze tegen de herverdeling als hierboven aangehaald heeft echter geen opschortende werking. De gemeente Heerenveen heeft daarmee de wettelijke plicht om (minimaal) 38 Asiel AMV opvangplekken te realiseren.

5.5 Huisvesting Asiel AMV-ers in Procesopvanglocatie (hierna: POA).

Minderjarige asielzoekers komen zonder begeleiding van een ouder of een meerderjarige bloed- of aanverwant in Nederland. Als ze ouder dan 15 jaar zijn, komen ze terecht in de kleinschalige opvang van het COA. Ze krijgen een andere behandeling dan volwassen asielzoekers en worden intensiever begeleid. De leerplicht geldt net als bij Nederlandse kinderen ook voor hen. Er bestaan verschillende opvangvormen voor alleenreizende jongeren, afhankelijk van de fase in de asielprocedure en hun leeftijd. Zolang de jongeren de asielprocedure doorlopen, worden ze opgevangen in een Procesopvanglocatie (POA) van het COA waar ze met 50 tot 80 jongeren van 15 tot 18 jaar samenleven. De jongeren leren bij het COA een vast dagritme. Een dagritme brengt structuur in hun leven brengt: opstaan, ontbijten, naar school, huiswerk maken, vrijetijdsbesteding, koken en eten. Er zijn op locatie huisregels, bijvoorbeeld over wanneer de jongeren doordeweeks en in het weekend binnen moeten zijn. Het COA controleert twee keer per dag (ochtend en avond) of iedereen aanwezig is. De mentor leert de jongeren over Nederlandse gewoonten en gebruiken en begeleidt hen in het verder ontwikkelen van vaardigheden. Jongeren worden gestimuleerd deel te nemen aan activiteiten, zowel op locatie als ook in de omgeving. Ze verblijven hier in theorie 7 weken, maar met de huidige wachttijden bij de IND voor de afhandeling van asielaanvragen, loopt deze periode flink op. Het COA geeft aan dat een procesopvanglocatie exploitabel is vanaf minimaal 50 opvangplekken en vanwege benodigde gangbare investeringen in panden en locatie voor de duur van tenminste 10 jaar (*Bron: Vastgoed COA 25 maart 2025*).

5.6 Jeugdzorg.

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten in Nederland wettelijk verantwoordelijk voor jeugdhulp, ook aan Asiel AMV-ers.

Van 2015 t/m 2018 verzorgde het COA de jeugdhulp voor asielzoekerskinderen en Asiel AMV. Per 1 januari 2019 regelen de gemeenten ook de jeugdhulp voor kinderen en AMV-ers op COA-locaties. Het is noodzakelijk om met de zorgpartners op COA-locaties afspraken te maken met het gemeentelijke jeugdteam over signalering, afstemming, verwijzing en regievoering. (*Bron: verwijzing VNG naar: Factsheet jeugdhulp, algemene informatie over de (toegang tot) jeugdhulp voor asielzoekerskinderen en AMV Versie 2019*).

5.7 Onderwijs.

Asiel AMV-ers hebben net als alle kinderen in Nederland recht op onderwijs en moeten zich kunnen voorbereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. In ons land gelden de leerplicht en de kwalificatieplicht. Dit betekent dat jongeren van 5 tot 18 jaar (voor 5 tot 16-jarigen geldt een leerplicht – voor 16 en 17-jarigen geldt een kwalificatieplicht) naar school moeten tot zij een startkwalificatie hebben gehaald. De gemeente is verantwoordelijk om te zorgen dat Asiel AMV-ers naar school kunnen en is verantwoordelijk voor handhaving van de leerplicht. Het COA overlegt met gemeente over onderwijs en legt verantwoordelijkheid van de gemeente vast in een bestuursovereenkomst (*bron: Verwijzing COA website naar: Informatiedocument onderwijs aan asielzoekerskinderen, 2020 van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*). Asiel AMV-ers zouden in beginsel naar de huidige ISK-taalschool in Heerenveen gaan.

5.8 Risico niet voldoen aan wettelijke opgave.

Na het verdeelbesluit heeft de gemeente 6 maanden de tijd, d.w.z. tot 1 juli 2025, om een locatie ter beschikking te stellen voor opvang van de per verdeelbesluit aan een gemeente toebedeelde opvangplekken. Het IBT is belegd bij de Minister van Justitie & Veiligheid. Het interbestuurlijk toezicht richt zich op de gemeenten waar op grond van het verdeelbesluit plekken moeten komen. De opvangplekken moeten uiterlijk op 1 juli 2025 beschikbaar zijn.

Als de opvangplekken niet beschikbaar zijn voor 1 juli 2025 moet het college van B&W dit tijdig te melden bij de toezichthouder ook als de oorzaak ligt in factoren die het college zelf niet in de hand heeft, zodat kan worden bijgestuurd. Per bedoelde melding moet het college aangeven:

- dat de gemeente niet kan voldoen aan het verdeelbesluit;
- welke feiten en omstandigheden daaraan ten grondslag liggen;
- welke stappen de gemeente zet/heeft gezet om op zo kort mogelijke termijn te voldoen aan haar wettelijke taak met een tijdsindicatie daarvoor.

Inmiddels is bij het ministerie gemeld dat genoemde termijn van 1 juli 2025 niet is gehaald, zie alinea 6.1.1.

De taak kan overigens (tijdelijk) worden overgedragen aan een andere gemeente. Als onderdeel van het interbestuurlijk toezicht kan de staatssecretaris ook in de plaats treden, indien het college de gegeven taak niet naar behoren verricht. Hierbij wordt gehandeld conform een escalatieladder.

Hoofdstuk 6: Advies Opgave opvang Asiel AMV

Opgave Opvang Asiel AMV			
Heerenveen	Verdeelbesluit 2024, herzien 2025	Advies	Opgave
Aantal opvangplaatsen opgave	38	Realiseren Asiel AMV opvangplekken	38
Operationeel opvangplaatsen	0	Realiseren extra Asiel AMV	12
Te kort	38	Totaal	50

6.1 Overwegingen en advies opgave opvang Asiel AMV.

Heerenveen diende op grond van het oorspronkelijke verdeelbesluit uit 2024 voor 1 juli 2025 een aantal van 27 Asiel AMV-ers binnen de gemeente op te vangen op grond van de Spreidingswet. Als genoemd onder alinea 5.5 heeft een bezwaar van een gemeente en een herverdeling door het ministerie geleid tot een extra opvang opgave voor Heerenveen. Uit deze herverdeling blijkt dat Heerenveen 38 Asiel AMV opvangplekken moeten realiseren. Verantwoordelijk voor de oprichting, de exploitatie en het beheer voor een dergelijke opvang is het COA. Het COA heeft aangegeven dat het realiseren van een opvang van 38 opvangplekken de benodigde intensieve begeleiding niet kan worden geboden en er een exploitatietekort zal ontstaan. Het COA heeft aangegeven een opvanglocatie voor asiel AMV-ers binnen de financiële kaders exploitabel te krijgen vanaf 50 opvangplekken. Een gemeente kan zo blijkt uit contact met het COA een Asiel AMV locatie van 38 opvangplekken niet in eigen beheer exploiteren of (mede)financieren. Hoewel Heerenveen de wettelijke plicht heeft om een opvanglocatie van 38 AMV asiel opvangplekken te realiseren is een opvanglocatie derhalve pas realiseerbaar vanaf het aantal van 50 opvangplekken. Om aan de wettelijke plicht te kunnen voldoen zal ingezet moeten worden op het realiseren van 50 opvangplekken. Het *boven* wettelijke aantal van 12 opvangplekken zo ontstaan kan als "uitruil in opgaven over de doelgroepen" ingebracht worden in het realiseren van de Puzzel van Fryslân. Inbreng van de extra opvangplekken voor Asiel AMV kan zo voor Heerenveen andere wettelijke opgaven voor wat betreft de huisvesting verlagen.

Het COA heeft aangegeven dat er over het algemeen aanzienlijke investeringen noodzakelijk zijn om een pand en/of locatie geschikt te maken voor het ontwikkelen van een POA. Het gaat daarbij volgens het COA met name om kosten voor de aankoop van een pand en het vervangen van technische installaties. Het COA gaf aan dat deze forse investeringen over een langere tijd terugverdiend zullen moeten gaan worden. Het COA heeft de gemeente gevraagd zich in principe uit te spreken over een AMV-asielopvang in een bepaald pand of op een bepaalde locatie en dat middels een intentieverklaring.

In Heerenveen opgevangen Asiel AMV-ers in een POA die later een status ontvangen en aan de gemeente Heerenveen gekoppeld worden zijn middels de opvang, en de ISK-school, bekend geworden met Heerenveen en de lokale samenleving waardoor de integratie van hen al in de opvang is begonnen. In dat kader is de Asiel AMV locatie een eerste schakel in de keten van inburgering. De opvang van extra Asiel AMV-ers helpt overigens nadrukkelijk mee in de exploitatie van taalschool ISK in Heerenveen.

6.1.1 Melding niet tijdig realiseren 27 opvangplekken Asiel AMV.

De opvanglocatie voor Asiel AMV van 27 opvangplekken (originele verdeelbesluit 2024) is niet voor de wettelijke termijn van 1 juli 2025 gerealiseerd. Op 25 juni 2025 is per e-mail aan het ministerie gemeld dat de opvanglocatie voor Asiel AMV niet voor 1 juli 2025 beschikbaar zal zijn. Op 25 juni 2025 is een ontvangstbevestiging van het ministerie ontvangen.

6.2 ISK (taalschool).

De opvang van extra Asiel AMV-ers helpt nadrukkelijk mee in de exploitatie van taalschool ISK in Heerenveen.

Advies:

Geadviseerd wordt met het COA in te zetten op de ontwikkeling van een POA met 50 opvangplekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen en daartoe te zoeken naar een geschikt pand. Uiterlijk eind Q1 2026 via het college te besluiten welke locatie het meest geschikt is om vervolgens een intentieovereenkomst en bestuursovereenkomst aan te gaan met het COA voor de gekozen locatie.

Hoofdstuk 7: Opgave opvang Oekraïense ontheemden

7.1 Omschrijving Oekraïense ontheemden.

Het gaat hier om uit dat land afkomstige vluchtelingen die onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (Hierna: RTB) vallen. Sinds 1 april 2022 zijn de burgemeesters verantwoordelijk voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne. Dat doen zij op basis van het staatsnoodrecht. Het staatsnoodrecht kan slechts tijdelijk worden toegepast. De Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne volgde het staatsnoodrecht op, en zorgde ervoor dat gemeenten langer, maar wel tijdelijk, in die opvang voorzagen. In de nieuwe tijdelijke wet Opvang Ontheemden Oekraïne draagt het college van burgemeester en wethouders zorg voor de opvang van ontheemden. De Europese Commissie heeft bekend gemaakt de RTB met een jaar te verlengen tot 4 maart 2027. Ontheemden uit Oekraïne hebben voor de duur van de RTB in Nederland recht op opvang en medische zorg maar ook onderwijs voor minderjarige kinderen en de mogelijkheid om te werken (*bron: handleiding Gemeentelijke opvang Oekraïners, november 2024*). Uitgangspunt is dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden. De Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne regelt een specifieke uitkering aan gemeenten met dat doel.

7.2 Taak gemeente.

De gemeente Heerenveen heeft een inspanningsverplichting. Op dit moment wordt met betrekking tot de opgave door bestuurlijk Fryslân, vanwege aangevoerde specifiek Friese omstandigheden, een eigen Friese verdeelsleutel gehanteerd. De Friese verdeelsleutel wijkt in aantallen te realiseren opvangplekken af van de in de rest van Nederland gehanteerde verdeelsleutel. Op basis van de Friese verdeelsleutel hoeven/worden beduidend minder opvangplekken in Friesland gerealiseerd dan op basis van de landelijk gehanteerde verdeelsleutel is voorzien.

Het college van B&W heeft op grond van regelgeving de bevoegdheid het besluit te nemen tot realisatie van een opvangplekken voor Oekraïense ontheemden.

7.3 Aantal te op te vangen Oekraïense ontheemden

Heerenveen	Inspanningsverplichting
Opgave	339
Operationeel	314

7.4 Gevolgen/consequenties of risico niet voldoen aan inspanningsverplichting opvang Oekraïners.

Op dit moment voldoet de gemeente Heerenveen nagenoeg (-25) aan de geldende inspanningsopgave. De gemeente Heerenveen levert bovendien op het gebied van de Oekraïne opvang een extra inspanning met het exploiteren van de HUB. Het IBT is niet van toepassing. Voor gemeenten heeft het niet leveren van voldoende opvangplekken voor Oekraïense ontheemden geen consequenties in de zin van toezicht en handhaving.

7.5 HUB RCVS Oekraïne Heerenveen

7.5.1 Omschrijving HUB.

Heerenveen biedt naast de reguliere opvang (GOO) in het Hajé hotel ook nog ruimte aan voor noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. De bedoeling is dat na een kort verblijf in de noodopvang (HUB) van maximaal drie dagen ontheemden doorstromen naar een opvangplek voor langer verblijf in Fryslân of ergens anders in Nederland.

7.5.2 Taak gemeente.

De gemeente heeft met betrekking de HUB geen opgave of inspanningsverplichting. Het gaat hier derhalve om een extra inspanning t.o.v. inspanningsverplichting.

7.5.3 Aantal opvangplekken:

Heerenveen	Opvangplekken
HUB RCVS	75
Operationeel	75

Hoofdstuk 8: Advies Opgave opvang Oekraïense ontheemden

Heerenveen	Opvangplekken Oekraïense ontheemden	Advies	Opvangplekken
Inspannings Opgave	339	Realiseren extra opvangplekken t.o.v. huidige aantal	100
Operationeel	314	Operationeel	314
Te kort	-25	Totaal	414
Oekraïne opvang HUB			
HUB Heerenveen	noodopvangplekken	Advies	Noodopvangplekken
Operationeel	75	Instand houden bestaande noodopvangplekken	75

8.1 Overwegingen en advies opgave opvang Oekraïense ontheemden.

Uit de brief van minister van Asiel en Migratie van 17 april 2025 blijkt dat de huidige landelijke inspanningsverplichting voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne 109.000 GOO plekken per 1 juli 2025 betreft. Uit de brief blijkt dat er ongeveer 95.000 opvangplekken zijn gerealiseerd. In de brief doet de minister een dringende oproep tot het realiseren van opvangplekken. De opvang van Oekraïners in de gemeente Heerenveen verloopt over het algemeen erg goed. De opvang beschikt over ervaren en deskundig personeel. In de provincie is waardering voor de opvang in Heerenveen te horen. Er is lokaal draagvlak voor de Oekraïense ontheemden opvang. De gemeente zou gezien de oproep van de minister voor opschaling van de Oekraïneopvang kunnen kiezen. Bij de bestaande GOO zijn geen extra opvangplekken te realiseren. Een nieuwe locatie voor de opvang van Oekraïense ontheemden is met gebruikmaking van de financieringsregelingen en vergoedingen van het Rijk voor de gemeente exploitabel (o.a. vanwege kosten beveiliging) vanaf ongeveer 100 opvangplekken. De HUB RCVS in Heerenveen voorziet duidelijk in een behoefte. Vanuit de HUB worden Oekraïense ontheemden over Fryslân verdeeld. De HUB is goed geoutilleerd, beschikt over een relevant netwerk, is deskundig en berekend op haar taak.

Advies:

Geadviseerd wordt de gemeentelijk bijdrage aan de inspanningsverplichting voor de opvang van Oekraïense ontheemden uit te breiden van 314 operationele plekken naar 414 opvangplekken. De gemeente geeft daarmee stevig gehoor aan de oproep van de minister en geeft daarmee eveneens, via uitruil met de asielopgave, deels invulling aan de puzzel van Fryslân. Dit betekent dat er onderzocht gaat worden of er een pand of een locatie geschikt is voor de uitbreiding van het aantal op te vangen Oekraïense ontheemden, al dan niet in combinatie met asiel AMV-opvang. Om vervolgens uiterlijk eind Q4 2025 op basis van het onderzoek een besluit te nemen over verdere realisatie.

Ook is het advies om de HUB te continueren en te onderzoeken of de HUB elders binnen Heerenveen gesitueerd kan worden. Verhuizing van de HUB naar een andere locatie zou tot afname van de dynamiek op de huidige plek kunnen leiden. Wellicht dat de HUB gekoppeld kan worden aan de locatie voor de extra op te vangen Oekraïense ontheemden.

8.2 ISK (taalschool)

Het leerlingenaantal van het ISK loopt sinds kort terug. Dit heeft mede te maken met Oekraïense jongeren die zijn uitgestroomd naar regulier onderwijs of werk. Als het leerlingenaantal echter blijft teruglopen, is het de vraag of het ISK in Heerenveen kan blijven bestaan. Mogelijk moeten leerlingen dan uitwijken naar andere scholen in de omgeving met als gevolg extra vervoerskosten. De opvang van extra Oekraïense ontheemden waaronder kinderen kan bijdragen in de exploitatie van taalschool ISK in Heerenveen.

8.3 Ontwikkelingen over de gemeentegrens.

De gemeente Weststellingwerf ontwikkelt een nieuwe Oekraïne opvanglocatie voor circa 80 ontheemden op korte afstand van de gemeentegrens met Heerenveen. De kinderen, naar schatting 15, zullen in beginsel naar het basisonderwijs en het ISK-onderwijs in Heerenveen gaan. Daartoe zijn afspraken in voorbereiding. Vanwege de ligging van de voorgenomen locatie aan de grens met de gemeente Heerenveen en de verwachte impact op de omgeving zijn contacten tussen beide gemeentelijke communicatieafdelingen gelegd.

8.4 Nationale terugval optie (na mogelijke beëindiging RTB maart 2027).

Op 17 april 2025 is van de minister van Asiel en Migratie een brief ontvangen over het lange termijn handelingsperspectief.

De minister geeft in haar brief van 17 april aan Burgemeester en wethouders aan dat er door het Rijk gewerkt wordt aan een Lange termijn handelingsperspectief. De minister geeft daarbij aan te werken aan de volgende perspectieven om gemeenten verder te ondersteunen:

- een onderzoek naar een mogelijke doelgroep flexibele regeling (uitwerking verwacht in 2026) voor gemeenten voor meerjarig flexibel onderdak ("omklapbaar") aan nieuwkomers, waarbij ervaringen en lessen uit de huidige regelingen worden meegenomen.
- een programma om ontheemden uit Oekraïne te ondersteunen bij terugkeer en zo de druk op de voorzieningen in Nederland te verminderen;
- een oplossing voor na afloop RTB, zodat ontheemden uit Oekraïne maximaal zelfredzaam worden en niet de asielketen extra overbelasten;
- de mogelijkheden te bezien binnen de RTB en Tijdelijke wet OEK om eigen onderdak door ontheemden te stimuleren;
- bij nieuwe instroom een onderzoek te doen in gemeentelijke opvang in hoeverre werk als motief een rol speelt.

8.5 Perspectief Oekraïense ontheemden.

De opvang van Oekraïense ontheemden verloopt als gezegd goed. Een flink aantal Oekraïense ontheemden waaronder gezinnen, verblijft al sinds het begin van de oorlog in de opvanglocatie. De opvanglocatie zet in op zoveel mogelijk privacy, zelfredzaamheid en het zo goed mogelijk kunnen voeren van een eigen huishouding en gezinsleven. De mogelijkheden daartoe op huidige locatie, van origine een hotel, zijn beperkt, er is immers sprake van onzelfstandige huisvesting. Nu is voor de opvang de RTB van toepassing, een tijdelijke verblijfstitel. De RTB kan afhankelijk van de situatie rond de oorlog (wederom) worden verlengd. Ook bestaat de kans dat de status van de Oekraïners in de toekomst overgaat naar die van bijvoorbeeld een status vergelijkbaar met die van statushouders. Dat zou vervolgens kunnen inhouden, hoewel nog volstrekt niet duidelijk, dat gemeenten verantwoordelijk worden voor huisvesting van deze Oekraïense "statushouders". Flexwoningen, hoogwaardige verplaatsbare woningen die op een tijdelijke locatie staan (*definitie: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland*), kunnen Oekraïense ontheemden meer privacy bieden en creëren de omstandigheden om een meer eigen huishouding te kunnen voeren en komt de zelfredzaamheid ten goede.

Advies:

Geadviseerd wordt om Oekraïense ontheemden perspectief te geven op (meer) zelfstandige huisvesting. Voor het geval de oorlogssituatie langer verblijf noodzakelijk maakt en/of de Oekraïners via een statusverandering in Heerenveen gehuisvest moeten worden.

Hoofdstuk 9: Opgave huisvesten statushouders.

9.1 Omschrijving huisvesten statushouders

Het betreft hier de aan de gemeente Heerenveen gekoppelde statushouders die na afloop van de asielprocedure gehuisvest dienen te worden in de gemeente Heerenveen. Tot dat huisvesting in de gemeente beschikbaar is verblijven de statushouders in een AZC.

9.2 Wettelijke opgave

Op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 dragen burgemeester en wethouders zorg voor de huisvesting van statushouders, ook wel vergunninghouders genoemd, in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende taakstelling. De taakstelling vindt halfjaarlijks plaats en kan worden bijgesteld. De provincie Fryslân is toezichthouder.

9.3 Aantal te huisvesten statushouders.

De gemeente gaat de taakstelling voor 2025 halen (81). De achterstand uit 2024 blijft vooralsnog (38).

9.4 Vervolghuisvesting 18+ statushouders uit NIDOS-voorzieningen

9.4.1 Omschrijving zelfstandig vanuit NIDOS/ReCare

Het gaat hier om minderjarige asielzoekers die naar Nederland komen zonder begeleiding van een ouder of een meerderjarige bloed- of aanverwant die de asielprocedure hebben doorlopen en een status hebben gekregen. Zij krijgen hier een jeugdbeschermer van stichting NIDOS. Als zij jonger dan 15 jaar zijn, komen zij in principe in een opvanggezin terecht onder verantwoordelijkheid van stichting NIDOS. Zij krijgen hier een jeugdbeschermer van stichting NIDOS. Als zij jonger dan 15 jaar zijn, komen zij in principe in een opvanggezin terecht onder verantwoordelijkheid stichting NIDOS. Na het bereiken van het 18e levensjaar komen zij in aanmerking voor vervolghuisvesting en verlaten zij de NIDOS-huisvesting.

9.4.2 Wettelijke taak

Op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 is de gemeente verantwoordelijk voor de vervolghuisvesting van 18+ Statushouders komende uit NIDOS-huisvestingsvoorziening.

9.4.3 Opgave aantal

Jaar	Aantal 18+
2025	12 (nader te bepalen)
2026	Nader bepalen
2027	Nader bepalen

9.5 Gevolgen/consequenties van de taakstelling huisvesting statushouders inclusief vervolghuisvesting 18+ uit NIDOS- voorzieningen.

Het interbestuurlijk toezicht (hierna: IBT) is belegd bij de Provincie Fryslân. De provinciale toezichtstaak wordt ontleend uit de wet Revitalisering Generiek Toezicht (hierna: RGT) die in 2012 werd ingevoerd. Het toezicht is gericht op de naleving van de Huisvestingswet. Het COA wijst deze mensen toe aan gemeenten en wij moeten passende woonruimte bieden. De aantallen zijn gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. Ieder half jaar stelt het Rijk voor iedere gemeente kwantitatief vast hoeveel verblijfsgerechtigden zij moeten huisvesten. De provincie ziet erop toe dat gemeenten hun taakstelling nakomen.

Op dit moment staat de gemeente Heerenveen vanwege de opgelopen achterstand in de taakstelling 2024 nog steeds op trede 2 van de zogenoemde 'interventieladder'. Dit betekent dat de achterstand niet verder mag oplopen. Stijging naar trede 3 zou betekenen dat wij onder verscherpt toezicht komen te staan. Het niet nakomen van de afspraken die dan gemaakt worden, kan leiden tot in de plaatstreding door de provincie, waarbij de gemeente verantwoordelijk blijft voor de kosten. De provincie laat echter per brief van 8 april jl. weten dat onze achterstand niet verder is opgelopen waardoor we in trede 2 blijven.

Op basis van onze laatste gegevens (6 oktober 2025) gaan wij als gemeente de taakstelling 2025 halen. De achterstand uit 2024 blijft staan alhoewel de verwachting is dat we daar in de laatste 2 maanden van dit jaar ook nog wat kunnen inlopen.

Hoofdstuk 10: Advies opgave huisvesten statushouders

Jaar	Taakstelling	Realisatie juli 2025	Rest. opgave	Advies	Aantal
2025	81	50	31	Minimaal realiseren opvangplekken	0
	38 (uit 2024)			Inzet inhaal en doorstroom	38
<i>Totaal</i>	<i>119</i>			<i>Totaal</i>	<i>38</i>
Aantal 18+					
12 (nader te bepalen)			Realiseren "DSL" (bedoelen hier vooral woningdelen)	12	
Nader te bepalen			Realiseren "DSL"	Nog te bepalen	
Nader te bepalen			Realiseren "DSL"	Nog te bepalen	
Advies	Opgave NIDOS				
Aantal			Vervolghuisvesting als hierboven	10	
10			Vervolghuisvesting als hierboven	7	
7			Totaal 2025	17	

10.1 Overwegingen en advies opgave huisvesten statushouders.

Het rechtstreeks definitief huisvesten van statushouders in sociale huurwoningen is het meest ideaal en daarmee het streven. Het is echter steeds lastiger om voor statushouders gekoppeld aan onze gemeente via reguliere weg (woningcorporaties) een passende definitieve woning binnen 10 weken te vinden. Door een lage mutatiegraad en veel woningzoekenden komen er onvoldoende woningen beschikbaar om alle statushouders in onze gemeente direct definitief te huisvesten. De huisvesting van grote gezinnen is bijvoorbeeld erg lastig. Wanneer en hoeveel woningen extra beschikbaar komen via nieuwbouw is vooralsnog ongewis. (Flex)woningen, als overbrugging naar definitieve huisvesting, zijn in Heerenveen niet beschikbaar. Het realiseren van zogenaamde doorstroomlocaties om statushouders vanuit een AZC vroeg na koppeling aan de gemeente in de gemeente te huisvesten is in beginsel een goed idee.

Statushouders kunnen zo vroegtijdig aan de inburgering en integratie in de samenleving beginnen. Daarnaast komen na huisvesting in een doorstroomlocatie opvangplekken voor vluchtelingen zonder status vrij in de AZC's. Doorstroomlocaties zijn bedoeld als tijdelijke huisvesting voor statushouders totdat definitieve huisvesting beschikbaar is uit de bestaande woningvoorraad of door toevoeging van nieuw te bouwen woningen aan deze voorraad. De uitstroom naar definitieve huisvesting kan echter jaren duren. Het kabinet is voornemens de voorrangsregel (via urgentie) voor statushouders bij sociale huurwoningen te schrappen. Verwacht wordt dat de wachttijd voor statushouders daardoor zal toenemen.

Het kabinet heeft 2 nieuwe regelingen geïntroduceerd waarmee gemeenten worden aangespoord om statushouders versneld te huisvesten. Om de groep statushouders die wacht op huisvesting versneld uit opvangcentra te krijgen, wil het kabinet:

- gemeenten aansporen om doorstroomlocaties (DSL) te gaan exploiteren (Bekostigingsregeling doorstroomlocaties);
- gemeenten een bonus aanbieden van € 30.000 per definitief gehuisveste statushouder (HAR+, 21 augustus 2025).

Ook transitiekosten komen in beginsel, onder voorwaarden, in aanmerking voor Rijksvergoeding maar kunnen vanwege "'eisen m.b.t. soberheid" afgekeurd worden.

Advies: Geadviseerd wordt in Q1 van 2026 een haalbaarheidsonderzoek te starten naar het realiseren van doorstroomlocaties voor de huisvesting van:

- tenminste 3 grote statushouders gezinnen in woningen uit particulier huurwoningaanbod;
- 40 alleenstaande en alleengaande statushouders (inclusief NIDOS-vervolghuisvesting 18+).
- Te onderzoeken of de rijks bekostigingsregeling doorstroomlocaties of HAR+, en aan statushouder te vragen huur, voldoende waarborgen bieden voor middellange opvang in een doorstroomlocatie. In ieder geval ook bij dat onderzoek de wachttijd voor een sociale huurwoning te betrekken als er geen voorrang aan statushouders meer mag worden verleend. In dat kader kan (bestuurlijk) worden gesondeerd of en hoe autonoom beleid van invloed kan zijn op de wachttijd. Geadviseerd wordt dat bestuurlijk op de agenda te zetten. Als door autonoom beleid van de corporaties de wachttijd kan worden verkort, zou dat kunnen worden vastgelegd in meerjarige afspraken om zo doorstroming naar reguliere sociale huurwoningen te programmeren. Het advies is om bovenstaande te verwerken in een brede risicoanalyse (met inbegrip van ruimtelijke en sociale aspecten) conform het onder alinea 10.2 aangehaalde advies van de VNG. Mocht de doorstroming naar een reguliere huurwoning of de duur tot het beschikbaar komen van een dergelijke woning niet afdoende worden gegarandeerd of tot onverantwoorde financiële risico's voor de gemeente leiden, dan moet worden overwogen of huisvesting in een doorstroomvoorziening wel opportuun is. Het gevaar bestaat dat er een *stuwmeer* aan te huisvesten statushouders ontstaat onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Aan de andere kant is het alternatief, het langer verblijven van aan de gemeente gekoppelde statushouders in een AZC, om meerdere redenen ook niet wenselijk. Overweeg daarom voor de expertise, structuur, bevoegdheden en uiteindelijk de exploitatie de inzet van een externe vastgoedbeheer partij bij het beheer van de doorstroomvoorziening.

-Overweeg de ontwikkeling van flexwoningen om gedurende de wachttijd in een doorstroomvoorziening in afwachting van definitieve huisvesting een redelijk alternatief voor doorstroomlocaties te kunnen bieden.

10.2 Waarschuwing van de VNG van 10 maart 2025 over doorstroomlocaties.

De VNG waarschuwt gemeenten dat aan het realiseren en exploiteren van doorstroomlocaties verstrekkende risico's vast kunnen zitten. Mede omdat er geen uitvoeringstoets is gedaan. De regelingen zijn volgens de VNG onvoldoende uitgewerkt. De VNG geeft aan dat het herhaaldelijk heeft gevraagd om een uitgebreide toets van de financiële en juridische risico's en organisatorische gevolgen. Tot op heden is hier geen gehoor aan gegeven. Het kabinet probeert gemeenten ook te verleiden met € 30.000 bonus per gehuisveste statushouder. Als alle gemeenten hun huidige taakstelling uitvoeren, kost dit het kabinet ongeveer € 1 miljard per jaar. De VNG heeft dit berekend. Een bedrag waar geen dekking voor is, maar dat volgens de VNG beter uitgegeven kan worden aan het bouwen van sociale huurwoningen of het op orde brengen van de hele asielketen, zoals vastgelegd in de Agenda Flexibilisering Asielketen. De VNG vindt het niet verantwoord om gemeenten zulke verregaande risico's te laten lopen. Zeker niet in het licht van de gemeentelijke financiële situatie. De VNG adviseert gemeenten: bezint eer ge begint en maak eerst een stevige risicoanalyse.

(Uittreksel uit: "Waarschuwing aan gemeenten voor risico's doorstroomlocaties, d.d. 10 maart 2025, website VNG).

Hoofdstuk 11: Schets mogelijke totale opvanglandschap gemeente Heerenveen

Op grond van de wettelijke opgaven, de extra opgave en het algemeen handelingskader valt de navolgende ontwikkeling van het volgende *Heerenveens opvang landschap* te overwegen en te onderzoeken:

11.1 Een mogelijke aanvullende en nieuwe locatie in Heerenveen:

- voor Oekraïense ontheemden;
- voor de ISK-school;
- een POA voor de opvang van minderjarige vreemdelingen;
- alternatieve locatie voor de HUB;
- een locatie voor crisisopvang.

Een aanvullende en nieuwe locatie kan met de inzet van waarschijnlijk grotendeels rijksmiddelen (transformatie vergoedingen) transformeren naar huisvesting voor een brede mix aan doelgroepen (ook spoedzoekers en starters). Een transformatie gericht op zoveel mogelijk flexibel te gebruiken ruimten zodat ook bij wijzingen in (samenstelling van) doelgroepen het gebouw geschikt blijft. Een mix van zelfstandige en onzelfstandige huisvesting. Het ministerie noemt dat voor doelgroepen "omklapbaar" en werkt aan een bijpassende (gebundelde) financiële regeling.

11.2 De continuering van de GOO in het Hajé hotel

In het hotel Hajé worden 314 Oekraïense ontheemden opgevangen. De opvang blijft nodig om te voldoen aan de inspanningsverplichting voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De opvang verloopt goed. In het hotel is op dit moment ook de HUB voor Oekraïense ontheemden gevestigd. Als onder alinea 11.1 aangehaald zou een verhuizing van de HUB naar een andere locatie voordelen kunnen bieden. Het hotel heeft daarna uitsluitend de functie van een reguliere GOO.

11.3 Het onderzoeken van mogelijkheden om de huidige ISK-schoolgebouwen anders in te vullen

De ISK-school voor onderwijs aan nieuwkomers is nu gevestigd in 2 kantoorgebouwen aan Haskeruitgang te Heerenveen. Deze gebouwen worden door ons als gemeente gehuurd. Een mogelijke verhuizing van de ISK-school naar een andere locatie is op termijn -ook kostentechnisch- het onderzoeken waard.

De huidige panden kunnen dan eventueel worden ingezet voor het tijdelijk huisvesten van aan de gemeente gekoppelde statushouders. Deze transitie van de panden kan met behulp van rijks financieringsregelingen geschikt gemaakt kunnen worden. Eerst moet onderzocht worden of de eigenaar/verhuurder überhaupt open staat voor de functie van zo'n doorstroomlocatie. Voor de ontwikkeling van een doorstroomlocatie geldt wel nadrukkelijk de waarschuwing van de VNG als onder alinea 10.2 aangehaald.

11.4 De ontwikkeling van doorstroomlocaties voor "grote gezinnen".

Regelmatig bieden marktpartijen panden aan, grote woonhuizen met name, voor de huisvesting van ontheemden. Dergelijke panden, met enige omvang, zouden kunnen worden ingezet voor het tijdelijk huisvesten van grote gezinnen tot dat reguliere sociale huurwoningen of passende flexwoningen beschikbaar zijn. Het is wenselijk om gezinnen met kinderen zoveel mogelijk definitief te huisvesten of in ieder geval voor langere tijd te huisvesten in doorstroomlocaties. Het is derhalve wenselijk dergelijke doorstroomlocaties voor langere tijd voor een groot gezin beschikbaar te hebben. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen binnen een groot gezin kan daarbij geanticipeerd worden op uitstroom van na verloop van tijd volwassen geworden kinderen. Er zijn mogelijk rijks gelden die helpen met de financiering van eventuele transitiekosten en huur. Daarnaast kan aan de statushouders ook huur gevraagd worden. Hier geldt wel nadrukkelijk de waarschuwing van de VNG als onder alinea 10.2 aangehaald.

11.5 De ontwikkeling van een POA door het COA geschikt voor de opvang van 50 Asiel AMV-ers.

Volgens het COA vergt het forse investeringen om een pand geschikt te maken voor de opvang van asiel AMV-ers. Het COA vraagt de gemeente om een intentieverklaring en een stevig commitment voor 10 jaar om de ontwikkeling van een locatie te kunnen starten.

11.6 Pilot woningdelen in nauwe samenwerking met woningcorporaties:

De gemeente, woningcorporaties, en ReCare en NIDOS zetten met een pilot in op woningdelen binnen de gemeente. In eerste instantie zal woningdelen bestemd zijn voor de vervolghuisvesting van 18+ jongeren uit NIDOS-voorzieningen. In de pilotfase gaat het om 2 woningen/appartementen geschikt voor maximaal 6 18+ statushouders uit de NIDOS-voorziening van ReCare. Na evaluatie van de pilot wordt bij de vervolghuisvestingsopgave passende opschaling voorzien ook voor niet NIDOS *doorstromers*. Verwacht wordt dat dit jaar een aanvraag om omgevingsvergunning zal worden ingediend door een woningcorporatie (Accolade).

Colofon

Opdrachtgever: College van B&W van de gemeente Heerenveen
Opdracht: 1 april 2025
Versie: 6 oktober 2025
Omvang rapport: 20 bladzijden
Auteur: Oene Akkerman en Saskia van der Sluis